तस्यैतदस्थिसंघातं मायाविनिहतस्य वै । इदं द्वितीयमपरं विष्णोः कर्म्म प्रकाशते ।
नष्टा वसुमती कृत्स्ना पाताले चैव मज्जिता । पुनरुद्धरिता तेन वाराहेणैकशृङ्गिणा ।
॥ युधिष्ठिर उवाच ॥ भगवन् विस्तरेणेमां कथां कथय तत्त्वतः । कथन्तेन सुरेशेन नष्टा वसुमती तदा ।
योजनानां शतं ब्रह्मन् पुनरुद्धरिता तदा । केन चैव प्रकारेण जगतो धरणी ध्रुवा ।
शिवा देवी महाभागा सर्व्वशस्यप्ररोहिणी । कस्य चैव प्रभावाद्धि योजनानां शतं गता । १०९२
केनैतद्वीर्य्यसर्व्वस्वं दर्शितं परमात्मनः । एतत् सर्व्वं यथातत्त्वमिच्छामि द्विजसत्तम ।
श्रोतुं विस्तरशः सर्व्वं त्वं हि तस्य प्रतिश्रयः ॥ लोमश उवाच ॥ यत्तेऽहं परिपृष्टोऽस्मि कथामेतां युधिष्ठिर ।
तत् सर्व्वमखिलेनेह श्रूयतां मम भाषतः । पुरा कृतयुगे तात वर्त्तमाने भयङ्करे ।
यमत्वं कारयामास आदिदेवः पुरातनः । यमत्वंकुर्व्वतस्तस्य देवदेवस्य धीमतः ।
न तत्र म्रियते कश्चिज्जायते वा तथाऽच्युत । वर्द्धन्ते पक्षिसंघाश्च तथा पशुगवेडकं । १०९३
गवाश्वञ्च मृगाश्चैव सर्व्वे ते पिशिताशनाः । तथा पुरुषशार्द्दूल मानुषाश्च परन्तप ।
सहस्रशो ह्ययुतशो वर्द्धन्ते सलिलं यथा । एतस्मिन् सङ्कुले तात वर्त्तमाने भयङ्करे ।
अतिभाराद्वसुमती योजनानां शतङ्गता । सा वै व्यथितसर्व्वाङ्गी भारेणाक्रान्तचेतना ।
नारायणं वरं देवं प्रपन्ना शरणं गता ॥ पृथिव्युवाच ॥ भगवंस्तत्प्रसादाद्धि तिष्ठेयं सुचिरन्विह ।
भारेणास्मि समाक्रान्ता न शक्नोमि स्म वर्त्तितुं । ममेमं भगवन् भारं व्यपनेतुं त्वमर्हसि । १०९४
शरणागताऽस्मि ते देव प्रसादं कुरु मे विभो । तस्यास्तद्वचनं श्रुत्वा भगवान्नक्षरः प्रभुः ।
प्रोवाच वचनं हृष्टः श्रव्याक्षरसमीरितं ॥ विष्णुरुवाच ॥ न ते मह्नि भयं कार्य्यं भारार्त्ते वसुधारिणि ।
अयमेवं तथा कुर्म्मि यथा लघ्वी भविष्यसि । स तां विसर्ज्जयित्वा तु वसुधां शैलकुण्डलां ।
ततो वराहः संवृत्त एकशृङ्गो महाद्युतिः । रक्ताभ्यां नयनाभ्यान्तु भयमुत्पादयन्निव ।
धूमञ्च ज्वलयन् लक्ष्म्या तत्र देशे व्यवर्द्धत । स गृहीत्वा वसुमतीं शृङ्गेणैकेन भास्वता । १०९५
योजनानां शतं वीर समुद्धरति सोऽक्षरः । तस्याश्चोद्धार्य्यमाणायां सङ्क्षोभः समजायत ।
देवाः सङ्क्षुभिताः सर्व्वे ऋषयश्च तपोधनाः । हाहाभूतमभूत्सर्व्वं त्रिदिवं व्योम भूस्तथा ।
न पर्य्यवस्थितः कश्चिद्देवो वा मानुषोऽपि वा । ततो ब्रह्माणमासीनं ज्वलमानमिव श्रिया ।
देवाः सर्षिगणाश्चैव उपतस्थुरनेकशः । उपसर्प्य च देवेशं ब्रह्माणं लोकसाक्षिकं ।
भूत्वा प्राञ्जलयः सर्व्वे वाक्यमुच्चारयंस्तदा । लोकाः सङ्क्षुभिताः सर्व्वे व्याकुलञ्च चराचरं । १०९६
समुद्राणाञ्च सङ्क्षोभस्त्रिदशेश प्रकाशते । सैषा वसुमती कृत्स्ना योजनानां शतं गता ।
किमेतत् किं प्रभावेन येनेदं व्याकुलं जगत् । आख्यातु नो भवान् शीघ्रं विसंज्ञाः स्मेह सर्व्वशः ।
॥ ब्रह्मोवाच ॥ असुरेभ्यो भयं नास्ति युष्माकं कुत्रचित् क्वचित् । श्रूयतां यत्कृते ह्येष सङ्क्षोभो जायतेऽमराः ।
योऽसौ सर्व्वत्रगः श्रीमानक्षरात्मा व्यवस्थितः । तस्य प्रभावात् सङ्क्षोभस्त्रिदिवस्य प्रकाशते ।
यैषा वसुमती कृत्स्ना योजनानां शतं गता । समुद्धृता पुनस्तेन विष्णुना परमात्मना । १०९७